
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

δια τούς

ΠΑΙΔΑΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ.

ΜΑΘΗΜΑ Α΄.

Περὶ τῆς Σφαιρας τοῦ παντός.

Ὁ ἥλιος κυκλοφορεῖ ὀλόγυρα εἰς τὴν γῆν *) ἀπὸ τὴν δύσιν εἰς τὴν ἀνατολήν, εἰς διάστημα ὀλοκλήρου χρόνου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ σφαῖρα τοῦ παντός καθημέραν ὁμοῦ μὲ τὰ ἄστρα κυκλοφορεῖ ὀλόγυρα εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ἀνατολήν εἰς τὴν δύσιν, μεταφέρει ὁμοῦ καὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὸν κάμνει νὰ περιγυρᾷ καθημέραν παράλληλον τοῦ Ἰσημερινοῦ κύκλου, ὡς νὰ κινῆται καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀνατολήν εἰς τὴν δύσιν, καὶ τοῦτο κάμνει τὸ ἡμε-

*) Κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἐδῶ ἐξηγοῦμεν μόνά ὅσα βλέπομεν.

ρονύκτιος παρομοίως καθώς, εἰάν ὁ Μύρμηξ, ἢ ἡ
 μυῖα κινῆται ἐπάνω εἰς σῶμα ἀπὸ τὴν δύσιν εἰς τὴν
 ἀνατολὴν, καὶ ἐγὼ σπέρω τὸ αὐτὸ σῶμα ἀπὸ
 τὴν ἀνατολὴν εἰς τὴν δύσιν. Ὅθεν μᾶς φαίνεται,
 ὅτι καθ' ἡμέραν ὁ ἥλιος μένει ὀπίσω, καὶ τοῦτο μᾶς
 κάμνει νὰ συμπεραίνωμεν ὡς πρὸς τὴν ὄρασιν, ὅτι
 ἡ ἰδιαιτέρα τοῦ ἡλίου κίνησις γίνεται ἀπὸ τὴν δύ-
 σιν εἰς τὴν ἀνατολὴν.

Εἰάν παρατηρήσωμεν κάμμιάν ἡμέραν τὴν
 ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου σιμὰ εἰς κανένα δένδρον ἢ
 βουνόν, θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὰς ἀκολουθούς ἡμέρας
 ὅτι μακρύνεται ὁ ἥλιος ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ δένδρον ἢ
 βουνόν, καὶ οὕτως ἀκολουθεῖ νὰ μακρύνεται εἰς
 διάστημα ἕξ μηνῶν, ἔπειτα ἀρχίζει πάλιν νὰ ἔρ-
 χεται, καὶ μετὰ ἕξ μῆνας φθάνει σιμὰ εἰς τὸ
 δένδρον, ἢ βουνόν τοῦτο μᾶς κάμνει νὰ συμπερα-
 νωμεν, ὅτι ἡ ἐκλειπτικὴ εἶναι λοξὸς κύκλος.

Ἐπειδὴ ἡμεῖς, οἱ κατοικοῦντες τὸ ἀρκτικὸν
 ἡμισφαίριον, ἔχομεν τὸν ἀρκτικὸν πόλον ὑψωμένον,
 ἀκολουθῶς πρέπει νὰ ἦναι χαμηλωμένος δι' ἡμᾶς
 ὁ ἀνταρκτικὸς ὑποκάτω εἰς τὸν ὀρίζοντα πρὸς με-
 σημβρίαν. Λοιπὸν οἱ παράλληλοι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι
 μέγιστοι κύκλοι, κόπτονται εἰς ἄνισα μέρη ἀπὸ τὸν
 ὀρίζοντα, καὶ κλίνουσι πλαγίως πρὸς αὐτὸν, καὶ
 αὐτοὶ, καὶ ὁ Ἰσημερινός. Ὅθεν οἱ ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸν
 Ἰσημερινὸν παράλληλοι πρὸς μεσημβρίαν ἔχουν τὰ
 μικρότερα τόξα πρὸς ἡμᾶς ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὀρίζον-
 τα, καὶ τὰ μεγαλύτερα ὑποκάτω· τὸ ἐναντίον ἀκο-
 λουθεῖ ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἐδῶ, ἡγουν τὰ με-
 γαλήτερα τόξα εἶναι εἰς τὸ ἄνω ἡμισφαίριον, καὶ
 τὰ μικρότερα εἰς τὸ κάτω.

Τὸ Ὄμματιον.

„Τὸ κοίλωμα τοῦ ὀμματίου περιέχει τρία διαφανῆ ὑγρά ἐκ διαφόρου πυκνότητος, βαλμένα τὸ ἓν ἔμπροσθεν τοῦ ἄλλου μέσα εἰς λεπτοτάτους ὑμένας· τὰ ἓνα ὑγρὸν εἶναι ὑδατῶδες, τὸ ἄλλο κρυσταλλῶδες, καὶ τὸ τρίτον ὑελῶδες· ταῦτα περιέχονται εἰς διπλοῦν τύλιγμα λεγόμενον χοροειδῆς χιτῶν, καὶ εἶναι μαυρουδερόν, καθὼς τὸ βλέπομεν εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀμματίου. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος εἶναι μία τρύπα, ἣτις λέγεται Κόρη· ὀλόγυρά της εἶναι ἴνες, αἱ ὁποῖαι συμμαζονόμεναι, στενεύουσι τὴν κόρην, διὰ τὰ μὴν ἔμβῃ πολὺ φῶς, καὶ βλάβῃ τὸ ὀμματιον. Ἐμπροσθεν τῆς κόρης εἶναι βαλμένον τμήμα σφαιρίας διαφανές, καὶ λέγεται Κερατοειδῆς χιτῶν.

Ἐρχόμεναι αἱ τοῦ φωτὸς ἀκτίνες, ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν κόρην εἰς σχῆμα δεματίου. Ὄταν περνῶσιν ἀπὸ τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα, θλῶνται, καὶ αἱ παράλληλοι ἀκτίνες ἐνόνονται εἰς τὰ ἄκρα των, ἀλλ' εὐθὺς περνοῦν ἀπὸ τὸ ὑδατῶδες, καὶ χωρίζονται· διότι εἶναι ἀραιότερον τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἀπὸ τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα, ἀλλ' εἰς τὸ κρυσταλλῶδες διορθόνοται ὁ χωρισμὸς τῶν ἀκτίνων. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἔνωσις γίνεται πολλή, τὸ ὑελῶδες ὑγρὸν διορθώνει τὴν ἔνωσιν, καὶ οὕτω φθάνουσιν αἱ ἀκτίνες εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα, καὶ ἐκεῖ προξενούσι τὸν τύπον καὶ ἐδῶ παρομοίως πρέπει νὰ θαυμάσωμεν τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ.

Ὁ Καταράκτης (τὸ κοινῶς λεγόμενον ἀσπράδι) εἶναι πάθος, καὶ γίνεται, ὅταν τὸ κρυσταλλῶδες ὑγρὸν πυκνωθῇ, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ περάσῃ

σωσιν αἱ ἀκτίνες. Οἱ μυῖωπες (κοντόφθαλμοι) ἔχουν τὸ κρυσταλλῶδες πολλὰ κυρτὸν, καὶ εὐθύς, ὡς ἔμβουν αἱ ἀκτίνες εἰς τὸ ὀμμάτιον ἐνόνονται, πρὶν φθάσουν εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα· διὰ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι φέρουν σιμὰ τὸ ἀντικείμενον, διὰ νὰ μὴ προφθάσουν νὰ ἐνωθῶσιν ὀγλήγορα αἱ ἀκτίνες. Οἱ γέροντες, καὶ πρεσβύωπες, τὸ ἐναντίον, ἔχουν πλατὺ τὸ κρυσταλλῶδες, ὅθεν αἱ ἀκτίνες ἐμβαίνουσι χωρισμένοι, καὶ δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ ἐνωθῶσι· διὰ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι κρατοῦσι μακρὰν τὸ ἀντικείμενον, διὰ νὰ ἔχωσι καιρὸν αἱ ἀκτίνες νὰ ἐνόωνται.

Ἱστορία τῆς Ρωσσίας.

862 — Ἐθεμελιώθη ἡ μοναρχία τῆς Ρωσσίας ἀπὸ τὸν Ρούρικ, ἀρχηγὸν Σκανδιναῦον.

987 — Βασιλεία τοῦ Βλαδимиρου· οὗτος ἐδέχθη τὴν Χριστιανικὴν πίστιν.

Οἱ διάδοχοί του εἶναι σχεδὸν ἄγνωστοι ἕως εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ πέμπτου αἰῶνος.}

1330 — Ἰβάν Δανιηλοβίτς ὑποτάσσει ὅλους τοὺς μικροὺς ἡγεμόνας, οἱ ὅποιοι εἶχαν μισρασθῆ τὴν Ρωσσίαν, καὶ τὴν ἔνωσεν εἰς μίαν βασιλείαν.

1490 — Βασίλειος Ἰβάνοβιτς ἐπονομάζεται Κζάρ, ἀπὸ τὸ Καῖσαρ, ἡγουν αὐτοκράτωρ.

1533 — Οἱ υἱός του Ἰβάν Βασιλοβίτς ἀποκτᾷ τὰ βασιλεία τοῦ Καζάν καὶ Ἀστραχάν, καὶ ἀρχίζει τὸν πολιτισμὸν τῆς Ρωσσίας· ἀλλ' αἱ ταραχαί, μὲ τὰς ὁποίας ἐταράττετο ὁ λαὸς εἰς τὸν καιρὸν τῶν διαδόχων του, τὸν ἐξέριψε πάλιν

εἰς τὴν προτέραν ἀμάθειαν. Ὁ Βασιλοβίτς ἐβασίλευσε πλειότερους ἀπὸ πενήντα χρόνους.

Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος.

Ληΐβαισι τοῦ νεωτέρου Κύρου.

Ἐάν ὁ Κύρος εἶχε μερικὰ προτερήματα, ἢ φιλοδοξία τοῦ ὄμωσ, ἢ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀχαριστία καὶ ἀποστασία τὸν καταδικάζουσιν. Ἐπιβουλεύσας τὸν ἀδελφὸν, ἐσυγχωρήθη, καὶ πάλιν ἐπεχείρησεν ἀποστασίαν. Ἐστρατολόγησε λοιπὸν, καὶ ἐκάλεσεν Ἑλληνας μισθοφόρους, τῶν ὁποίων ἀρχιστράτηγος ἦτον ὁ Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος.

Τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὁ Κλέαρχος ἐσυμβούλευσε τὸν Κύρον νὰ στέκεται εἰς ἀσφάλειαν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' ὁ φιλόδοξος νέος τὸν ἀπεκρίθη. Ἔφη, „Θέλεις λοιπὸν, εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, „ὅπότεν πασχίζω νὰ γείνω βασιλεὺς, νὰ φανῶ τῆς „βασιλείας ἀνάξιος;“ Οἱ Ἑλληνες σκορπίζουσι τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν, καὶ ὁ Κύρος κηρύττεται διὰ μίαν στιγμὴν βασιλεὺς· ἀλλ' ὅτε εἶδε τὸν ἀδελφὸν, ἐφώναξε „τὸν βλέπω“ καὶ ὁρμᾷ κατεπάνω του· πολεμοῦν μὲ μανίαν οἱ δύο ἀδελφοί, καὶ ὁ Κύρος φονεύεται, καὶ πάλιν οἱ Ἑλληνες νικῶσι τοὺς βαρβάρους.

Ὅταν ἔμαθαν τὸν θάνατον τοῦ Κύρου, ἀπεφάσισαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὴν πατρίδα· ἀλλ' ὁ Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς, ἔστειλε καὶ τοὺς ἐζήτησε τὰ ὅπλα, καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, ὅτι ποτὲ οἱ νικηταὶ δὲν παραδίδουσι τὰ ὅπλα. Ἔφη, „Καὶ διὰ τί ζη-

τεῖ τὰ ὄπλα; εἶπαν οἱ Ἑλληνες. Ἐὰν τοὺς νομίζῃ νικημένους, ἵ δια τί δὲν ἔρχεται αὐτὸς νὰ τὰ πάρῃ; Ἄν τοὺς νομίζῃ φίλους, χωρὶς ὄπλα, δὲν ἡμποροῦν νὰ τὸν βοηθήσουν. Καὶ ἂν τοὺς νομίζῃ ἐχθρούς, ἄς ἠξεύρῃ, ὅτι οἱ ἐχθροὶ πρέπει νὰ κρατῶσιν ὄπλα.

Ἄρχισαν λοιπὸν νὰ γυρίζουν ὀπίσω, καὶ εἰς τὸν δρόμον ἔκαμαν συνθήκας μὲ τὸν Τισσαφέρην, ὥστε τὸ ἕνα στράτευμα νὰ μὴν ἐνοχλήσῃ τὸ ἄλλο.

Ἄλλ' ὁ ἄπιστος Τισσαφέρης, καλέσας τὸν Κλέαρχον, καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγούς καὶ λοχαγούς, τοὺς ἀπεκεφάλισεν. Ὑπερβολικὴ ἦτον ἡ λύπη εἰς τὸ στρατόπεδον· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν τοὺς ἐνθάρρυνε, καὶ ἄρχισαν πάλιν τὸν δρόμον των.

Εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ἔδειξαν οἱ Ἑλληνες τὴν γενναιοψυχίαν των· διότι ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ φυλάττωνται ἀκατάπαυστα ἀπὸ τὰς ἐνέδρας τῶν ἐχθρῶν, ἢ νὰ τοὺς νικῶσι μὲ τὰ ἔπλα· νὰ διαβαίνωσι ποταμούς καὶ ὄρη, καὶ νὰ παλαίωσι μὲ τὴν πείναν καὶ δίψαν τέλος, ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἑνὸς βουνοῦ ἰδόντες τὴν θάλασσαν, ἐφώναζαν μὲ φωνὴν χαρᾶς „Θάλασσα, Θάλασσα.“ Ἡ σταθερότης καὶ ἀφοβία των, τέλος πάντων, ἐπληρώθη· διότι ἔφθασαν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα, Ἑλληνικὴν ἀποικίαν· ἐπέρασαν ἔπειτα τὸ κατάστενον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ πλείότεροι ἐμισθώθησαν εἰς ἕνα βασιλέα τῆς Θράκης· ὁ δὲ Ξενοφῶν, καὶ οἱ στρατιῶταί του ἐνώθησαν μὲ τὸν Θίμβρωνα τὸν Λακεδαιμόνιον, ὅστις ἐπολεμοῦσε τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Φαρνάβαζον.

Ναυμαχία τῆς Κνίδου.

Μάχη τῆς Κορώνειας.

Ναύαρχος ἰτουῦ στόλου τῶν Λακεδαιμονίων ἦτον ὁ Πείσανδρος, τοῦ δὲ Περσικοῦ ὁ Φαρνάβαζος, καὶ Κόνων ὁ Ἀθηναῖος. Οἱ δύο οὗτοι στόλοι ἐνταμώθησαν εἰς τὴν Κνίδον τῆς Καρίας· εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ναυμαχίας ἐφάνη ὁ Πείσανδρος νικητής· ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸν ἐπαραιτήσαν οἱ σύμμαχοι, ἀπέθανεν ἐνδόξως μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας· κατηφανίσθη λοιπὸν ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἡ καταστροφὴ αὕτη ἐπροξένησε μεγάλην βλάβην εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

Ὅταν ἔλαβε τὴν εἶδησιν ὁ Ἀγησίλαος, ἐπρόβλεψε τὰ μέλλοιτα κακά· ὅθεν ἔκαμῃ θυσίας, καὶ ἐστεφανώθη, ὡς γὰρ ἦσαν νικηταὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦτον τότε σιμὰ εἰς τὴν Κορώνειαν, ἐπολέμησαν οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, καὶ ἱ Σπαρτιάται καὶ οἱ Ὀρχομένιοι ἀπὸ τὸ ἄλλο· οὗτοι ἐφάνησαν νικηταί.

Ἀφοῦ ἔγειναν κύριοι τῆς θαλάσσης ὁ Κόνων, καὶ ὁ Φαρνάβαζος, ἠφάνισαν τὰ παραθαλάσσια τῆς Λακωνίας· ὁ Κόνων ἔλαβε πολλὰ ἔξοδα ἀπὸ τὸν Φαρνάβαζον, διὰ γὰρ ἀνακαινίσῃ τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν· οἱ Θηβαῖοι ἐβοήθησαν καὶ αὐτοί· καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ Κόνων εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸν ἐδέχθησαν μὲ μεγάλην χαρὰν.

Ἡ Σπάρτη ἠθέλησε γὰρ ἐκδικηθῆ ἑναντίον τοῦ Κόνωνος· ἔστειλε λοιπὸν τὸν Ἀνταλκίδα γὰρ ζητῆσαι τὴν εἰρήνην ἀπὸ τὸν Σαίτραπην Τηρίβαζον· αἱ συν-

Θῆκαι ἔγειναν μὲ ἀτιμίαν τῶν Λακεδαιμονίων· διότι παρέδωκαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας ὅλους τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀσίας, διὰ τοὺς ὁποίους τόσον ἠγωνίσθη ὁ Ἀγησίλαος· ὁ Κόνων ὑπῆγεν εἰς τὸν Γηρίβαζον, διὰ τὴν ἐμποδίση, ἀλλ' οὗτος τὸν ἐφυλάκωσε, καὶ ἔκτοτε δὲν ἠξεύρομεν, τί αὐτῷ ἐγένετο.

Φυσικὴ Ἱστορία.

Διὰ τὴν μάθωμεν, παιδία μου! τὴν θεωρίαν τῆς φύσεως, πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν τὴν φυσικὴν ἱστορίαν. Αὕτη διαίρεται εἰς ὀρυκτολογίαν, φυτολογίαν, καὶ ζωολογίαν. Ὀρυκτὰ λέγονται, ὅσα ἐκβάλλονται ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς γῆς, ἥτις περιέχει νερὰ, γαίας, ἄμμους, πέτρας, ἄλατα, πυρίτιδας, ἡμιμέταλλα, μέταλλα, πίσσας, θειάφιον, προϊόντα τῶν κρατῆρων, καὶ ἀπολιθώσεις. Ὅλα τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα εἶναι μεγάλα καὶ θαυμαστά· ἐγὼ ὅμως θέλω σὰς παραστήσει ὀλιγώτατα.

Κρατῆρες.

Κρατῆρ λέγεται ἐκεῖνο τὸ ἀναμμένον βάραιθρον τοῦ βουνοῦ, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἐκραγῇ, σκεπάζει τὸν ὄριζοντα μὲ φλόγα, ἢ μὲ σκότος· ξερνά μὲ βίαν, καὶ εἰς διαφόρους καιροὺς, ποταμοὺς πίσης καὶ θειαφίου, ἢ τοξεύει πέτρας ἀσβέστου, ἢ ἀνεμοστροβίλους ἀπὸ ἀτμοῦς, σύννεφα ἀπὸ στάκην, χειμάρρους καπνοῦ, οἱ ὁποῖοι σκεπάζουν τὸν ἥλιον ἢ ὀρμή του εἶναι τοιαύτη, ὥστε σείει τὴν

γῆν καὶ τὰ βουνά, ταράττει τὴν θάλασσαν, καὶ κρημνίζει παλαιὰς πόλεις.

Πρὶν ἐκραγῆ ὁ κρατῆρ, ἀκούεται ὑπόγειος κρότος, καθὼς τῆς βροντῆς, ὁμοίως καὶ φοβερὰ σφυρίσματα· αἱ ὕλαι βράζουν, καὶ ἐνίοτε φουσκί-
νονται ἐπάνω ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ κρατῆρος, καὶ χύνονται ἔξω καὶ ἀφοῦ κρυώσουν, φυλάττουν τὸ σχῆμα τοῦ κύματος, τὸ ὅποιον εἶχαν λάβει εἰς τὴν βράσιν· ὁ τόπος ὀλόγυρα εἰς τὸν κρατῆρα φαίνεται σπαρμένος ἀπὸ μέγαν καὶ ἄτακτον σωρὸν στάκτης, καὶ κάθε ἄλλης ὕλης, τὴν ὁποίαν τοξεύει ἔξω ὁ κρατῆρ.

Ἐὰν δὲν ἐτινάσσοντο ἔξω αἱ ὕλαι αὗται ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς γῆς, αὕτη ἤθελε δοκιμάζει συχνὰς καὶ φοβερὰς μεταβολὰς, καὶ εἰς τοῦτο πρέπει νὰ εὐχαριστῶμεν τὴν θείαν πρόνοιαν ἣτις κυβερνᾷ μὲ σοφίαν καὶ ὅσα μᾶς φαίνονται βλαβερὰ καὶ ὀλέθρια.

Ἐἰς τὴν Εὐρώπην εὐρίσκονται τρεῖς κρατῆρες, τὸ Βεσούβιον εἰς τὴν Νεάπολιν, ἡ Αἴτνη εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἡ Ἐκκλη εἰς τὴν Ἰσλανδίαν.

II' Θ Ι Κ Η.

Θ ε ό ς.

Ἔ Ποία εἶναι αὕτη ἡ καθολικὴ δικαιοσύνη, ἡ ὁποία δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τόσον ἀπολύτους προσταγὰς; Ἔ Τί ὄν εἶναι, τὸ ὅποιον γνωρίζει τὴν καρδίαν μας καλλίτερα, παρ' ὅσον ἡμεῖς τὴν γνωρίζομεν, ἠξεύρει καὶ ἐνθυμεῖται ὅλους τοὺς ἡμετέρους.

διαλογισμούς, ὅλας τὰς μυστικώτερας κινήσεις τῆς ψυχῆς μας, καὶ μοιράζει, κατὰ τὴν ἀξίαν ἐκάστου δικαίας τὰς ἀμοιβὰς καὶ τὰς ποινάς; Αὕτη ἡ αἰώνιος καὶ ἀμετάβλητος δικαιοσύνη, οὗτος ὁ μάρτυς ὁ πάντοτε παρὼν, οὗτος ὁ ὑπέρτατος κριτῆς, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μέλλει νὰ προσφέρῃ τὴν τύχην τῶν πλασμάτων του, εἶναι ὁ Θεός, εἶναι ὁ ἀνώτατος πάντων δημιουργός.

Ὁ Θεὸς ἔβαλεν εἰς ἡμᾶς τὴν δύναμιν νὰ τὸν γνωρίζωμεν, καὶ νὰ τὸν ἀγαπῶμεν ἠθέλησεν, ὥστε ἡ ὑπαρξίς του νὰ ἀνακαλύπτεται εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου ἀναγκαίας ἀκολουθίας τῆς ἡμετέρας φύσεως, καὶ δὲν ἔχομεν χρεῖαν νὰ ἔβγωμεν ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας, διὰ νὰ βιασθῶμεν νὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν. Ἐὰν καταβῶμεν εἰς τὴν καρδίαν μας, καὶ σταματήσωμεν, διὰ νὰ θεωρήσωμεν τὴν θαυμαστὴν ἁρμονίαν τοῦ αὐτεξουσίου, τῶν πειρασμῶν, τῆς νίκης, εἰς τὴν ἁρμονίαν ὑφίσταται ἡ ἠθικὴ μας· ἐὰν βλέπωμεν τὴν αὐτὴν τάξιν, τοὺς αὐτοὺς νόμους, ὅτι κυβερνοῦσι τὰς θελήσεις των ὁμοειδῶν μας, καὶ παραστένουσι τὴν πανταχοῦ παρουσίαν εὐρυχωροτάτου καὶ μοναδικοῦ συστήματος, ἔθελομεν πιστεύσει, ὅτι κανένας δὲν ἐδιόρισε τὴν ὑψηλοτάτην διάταξιν τοῦ ἠθικοῦ κόσμου; ἔθελομεν ἀποδώσει εἰς κατὰ φαντασίαν ὄντα ἐκείνην τὴν δικαιοσύνην, ἡ ὁποία μοιράζεται εἰς ὅλα, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν περιορίζει οὔτε τὸ διάστημα, οὔτε ὁ χρόνος, καὶ φυλάττει, διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν τὴν κρίσιν ὅλων τῶν ἀνθρώπων;

Ἐὰν ὁ νοῦς μας σταματᾷ ἐπάνω εἰς ταύτην τὴν ὑπαρξιν, ἀναγκάζεται ἀκόμη νὰ ἀναβῇ ἕως

εἰς μίαν πρώτην ἀμετάβλητον, καὶ ὑπερτάτην αἰτίαν. Ἐγὼ δὲ εἶμαι δημιουργὸς τῆς ἰδίας μου ὑπάρξεως· καὶ ὅσοι μ' ἐπέλαβαν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ὁμοειδῆ μου ὄντα, δὲν ἐδημιούργησαν τὸν ἑαυτὸν τους. ὅσον θέλει, ἅς κοπιάζῃ ἢ φαντασία, πρέπει πάντοτε νὰ τελειῶνῃ εἰς τὸ νὰ φθάσῃ εἰς ἓνα ὄν, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὴν αἰτίαν τῆς ἰδίας του ὑπάρξεως. Ὑπόθεσε ἀπέραντον ἀλυσσον ἢ ὁποῖα καταβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ τῆς ὁποίας οἱ πρώτοι κρίκοι χάνονται εἰς ἀγνωστον ὕψος· ἐάντις ἐρωτᾷ, ἕ ποῖα δύνάμις κρατεῖ ταύτην τὴν ἀλυσσον; ἕ πιστεύεις, ὅτι εἶναι ἀρκετὸν τὸ νὰ εἴπῃς, ὅτι κάθε κρίκος κρατεῖται ἀπὸ τὸν προηγούμενον κρίκον, καὶ ἐὰν τοὺς πολυπλασιάσῃς ἕως εἰς τὸ ἀπειρον; ἕ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ καταντήσῃς, εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃς, ὅτι εἶναι ἓνας πρώτος κρίκος, ὅστις κρατεῖται ἀπὸ δύνάμιν ἀνάλογον τοῦ βάρους ὅλης τῆς ἀλύσσου; Παρομοίως καὶ εἰς ὅλα τὰ ὄντα πρέπει νὰ γνωρίσωμεν μίαν πρώτην αἰτίαν, ἢ ὁποῖα δὲν ἔχει ἕξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἄλλην αἰτίαν, οὔτε καὶν αὐτὴ ἔπλασε τὸν ἑαυτὸν τῆς, πρὶν ὑπάρξῃ· διότι τὸ μηδὲν τίποτε δὲν παράγει τοῦτο τὸ αἰώνιον, καὶ ἀναρχον ὄν εἶναι μοναδικόν· διότι εἶναι ἀνεξάρτητον, καὶ ἔχει τὸ πλήρωμα τῆς δυνάμεως· εἶναι ἢ ἀλήθεια, ἢ ἀγαθότης, ἢ δικαιοσύνη, αὐτὸς γεμίζει ὅλα τὰ ὄντα, συνάγει ὅλας τὰς τελειότητας· εἶναι ὅλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ ἦναι.

Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἀνεκαλύφθη εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ ἡθικοῦ κόσμου, καὶ τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως· ἀλλὰ πόσοι ἄνθρωποι δὲν ἤξευραν νὰ διαβά-

σούν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας των, καὶ εἶναι ἀνεπιτήδευτοι εἰς τὸ νὰ βιάσων τὸν νοῦν των εἰς τὸ νὰ ἀναβῆ ἕως εἰς τὴν πρώτην αἰτίαν! ῥίψε τὰ βλέμματά σου, ἄνθρωπε, ὀλόγυρα εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, ἐπάνω εἰς ὅσα σε πλήττουσι καθ' ἡμέραν, ἐπάνω εἰς ὅ,τι βλέπεις κατὰ τὸ παρόν.

Ἡ ὠραιότης τοῦ παντός, ἡ σταθερότης, καὶ τὸ κανονικὸν τῶν κινήσεων, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς αὐτὸ ἡ ὑπερτάτη σοφία, ἡ πρόνοια τῶν λεπτομερῶν, καὶ ἡ ἁρμονία τοῦ ὅλου ὁμοῦ, ὅλα ταῦτα κηρύττουσιν ἕνα δημιουργὸν Θεόν. Ὁ νοῦς ἐκπλήττεται εἰς τὴν θέαν τόσων θαυμασίων, καὶ ἂν θελήσῃ νὰ τὰ παρατηρήσῃ, δὲν ἠξεύρει πόθεν ν' ἀρχίσῃ, καὶ πῶς νὰ τελειώσῃ.

Ὅλα εἶναι διωρισμένα εἰς τὴν φύσιν, ἀπὸ τὰς βλεφαρίδας, αἱ ὁποῖαι στολίζουσι τὰ βλέφαρά μας, ἀπὸ τὸ στήμα τοῦ ἄνθους, ἕως εἰς τοὺς ἀναριθμήτους ἡλίους, τοὺς ῥιμμένους μέσα εἰς τὸ διάστημα, διὰ νὰ δίδωσιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ παντός τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν. Ἡ τάξις τοῦ παντός εἰς τὰ πλέον ἀόρατα μόρια εἶναι ὄχι ὀλιγώτερον θαυμαστή, παρὰ τὰ πλέον μεγάλα πράγματα, Ὁ αὐτοματισμὸς τοῦ Μύρμηκος, τὸ πτερόν τῆς Χρυσάλιδος, ἡ βλάστησις τοῦ κόκκου, τοῦ σίτου εἶναι ἀκατανόητα μυστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα χάνεται ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη, καὶ διὰ μέσου τῶν ὁποίων φανερόνεται ὁ ὑπέρτατος νοῦς.

Ἐὰν ἕνας τυφλὸς αἰφνηδίως ἀπολαύσῃ τὸ φῶς, εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν πάντοτε κλεισμένα τὰ ὀμμάτιά του, τί θαυμασμός, ὅταν φανῶσιν εἰς αὐτὸν ὅλα ταῦτα τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἀνα-

πτύσσονται ἔμπροσθεν του μὲ τόσην μεγαλοπρέ-
 πειαν! Ὄταν ἡ διαδοχὴ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυ-
 κτῶν μηνύωσιν εἰς αὐτὸν τὰς διαιρέσεις τοῦ χρό-
 νου, καὶ τὰς στιγμὰς. Ὄταν μὲ τὴν ὄρασίν του
 ἐγγίξῃ τὰ εἰς ἀπέραντον διάστημα ἀντικείμενα,
 ὅποτε ἄλλο τί δὲν ἐγνώριζεν, εἰμὴ ὅ,τι ἦτον εἰς
 τὴν χεῖρα του. Ὄταν ἠμπορέσῃ, χωρὶς νὰ ψηλα-
 φᾷ, νὰ περιπατῇ ἀκινδύνως· ὅταν ἔχῃ κοινολογίαν
 μὲ τοὺς ὁμοειδεῖς του, χωρὶς νὰ ἀκούῃ μόνην τὴν
 φωνὴν των. Ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἀπολαμβάνομεν ταύ-
 τας τὰς εὐεργεσίας, οἱ ὅποιοι ζῶμεν μεταξύ τού-
 των τῶν τεραστίων, δὲν τὰ γνωρίζομεν. Τὸ κανονι-
 κόν, καὶ ἡ σταθερότης των μᾶς ἐμποδίζουσιν ἀπὸ
 τούτων τὰ παρατηρῶμεν.

Εὐρίσκεται εἰς τὸ βάθος ὅλων τῶν ψυχῶν
 μία τις πρώτη πίστις, διὰ τὴν ὁποίαν ἀποδίδομεν
 μίαν αἰτίαν εἰς ὅ,τι ἔκαμεν ἀρχὴν νὰ ὑπάρχῃ·
 τοῦτο δὲν τὸ μανθάνομεν ἀπὸ τὴν πείραν· καὶ τὸ
 παιδίον, τὸ ὅποιον στρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν
 κρότον, πιστεύει, ὅτι εἶναι κάποια αἰτία, χωρὶς νὰ
 δώσῃ λόγον εἰς τὸν ἑαυτὸν του περὶ τούτου τοῦ
 νόμου, ὁ ὅποιος κυβερνᾷ ἀναγκαστικῶς τὸν νοῦν του.
 Ὄ,τι εἶναι διαθεμένον μὲ νοῦν καὶ σοφίαν, φέρει
 τὸν τύπον νοεράς, καὶ σοφῆς αἰτίας· τὸ παλάτιον
 παραστένει τὸν ἀρχιτέκτονα· τὰ τυπογραφικὰ στοι-
 χεῖα, ῥιμμένα ὡς ἔτυχε, δὲν ἐσύνθεσαν τὴν Ἰλιάδα,
 ἢ τὴν Αἰνειάδα; Δὲν εἶναι ἐλεεινὴ μωρία νὰ γνω-
 ρίζωμεν εἰς τοῦτον τὸν εὐρυχωρότατον κόσμον, κα-
 θὼς καὶ τὰ ἀριστουργήματα τῆς μικρᾶς μας βιο-
 μηχανίας, τὰ ἴχνη ἑνὸς δημιουργοῦ νοός; Χωρὶς
 παντοδύναμον πρόνοιαν δὲν κινεῖται ἡ θαυμαστὴ τοῦ

Ε. Π. Κ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

κόσμου μηχανή, ὅπου τρέχουσιν οἱ ἀστέρες, Φουσκώνει ἡ θάλασσα, καὶ περικλείεται εἰς τὸν τόπον τῆς· τὰ στοιχεῖα τελειόνουν τὸ ἴδιόν των ἔργον. Τί σοφία! τί ἀγαθότης! τί προμήθεια! τί ἁρμονία! ὁ νοῦς συγχίζεται τὰ ὅρια τοῦ θαυμασμοῦ χάνονται εἰς τὴν θεωρίαν τῶν θαυμασίων πραγμάτων.

Ὅλα λοιπόν, καὶ τὰ ἔξω ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ τὰ μέσα ὁμολογοῦσιν ὑπερτάτην αἰτίαν τοῦ παντός, καὶ ἀποκαλύπτουσι τὴν ὑπαρξιν ἑνὸς μόνοῦ Θεοῦ. ἡ συμφωνία ὅλων τῶν λαῶν εἰς τὸ νὰ τὸν λατρεύωσιν, ἂν καὶ πολλάκις ἡ δεισιδαιμονία καὶ ἡ ἀμάθεια ἐμίαναν τὴν λατρείαν του, ἀποδείχνουσιν, ὅτι ἡ φύσις αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου τὸν ὀδηγεῖ ἀφεύκτως εἰς μίαν πίστιν, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ ζωὴ μας ἀναπαύεται.

Μέγιστε Θεέ! ζῶσα συνειδήσις ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὑπέρχρονε χρόνε, καὶ διάστημα, τὸ ὁποῖον περιέχει ὅλους τοὺς διαλογισμοὺς, καὶ ὅλους τοὺς κόσμους! Σὺ, ὁ ὁποῖος ἀποκαλύπτεις εἰς τὰς καρδίας μας ὅλα, καὶ τὸν ὁποῖον ἡ ἀνόητος καρδιά μας παραβλέπει καὶ λησμονεῖ! Δός μας τὴν δύναμιν νὰ σὲ γνωρίζωμεν, καὶ νὰ σὲ ἀγαπῶμεν. Ὑπέρτατε Κριτὰ, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὴν σοφίαν τίποτε δὲν ἀποφεύγει, Σὺ, ὁ ὁποῖος βλέπεις τὸ μέλλον, ὡς τὸ παρελθόν, εὐσπλαγχνίσθητι τὸ εὐφραυστον τῆς ἡμετέρας φύσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς ἐσὲ γνωστὸν ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀδυναμίας μας· μία ἀγκὺς τοῦ φωτός σου ἅς μᾶς δείξῃ τὴν εἰς τοὺς νόμους σου ἀνυποταξίαν. εἰς μάτην σταματᾷ ὁ νοῦς εἰς τὸ νὰ θεωρῇ τὰς ἀπείρους σου τελειότητας, ἂν ἡ

Φλογιζομένη ἀπὸ ἔρωτα καρδία δὲν ἔβασανίζετο ἀπὸ τὴν ἀνάγκην νὰ σὲ εὐχαριστῇ· τὸ αἰσθημα τῆς παντοδυναμίας σου καὶ τῆς αἰδιότητός σου εἶναι ἄβυσσος, εἰς τὴν ὅποιαν ὅλοι οἱ διαλογισμοὶ μας χάνονται καὶ συγχέονται ἢ ἀκατανόητος οὐσία σου πλήττει μὲ τρόπον τὴν περιορισμένην μας φαντασίαν, ἀλλ' ἡ ἀκένωτος ἀγαθότης σου μᾶς βεβαιώνει. Σὺ μᾶς ἔδωκες τὸ εἶναι ἡ χάρις σου θέλει μᾶς στηρίζει εἰς τὸ μέσον τῶν χρεῶν, τὰ ὅποια διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν μᾶς ἔβαλες ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· δὲν θέλει μᾶς συγχωρήσει νὰ μεταχειριζώμεθα κακὰ τὸ αὐτεξούσιον, εἰς τὸ ὅποιον μᾶς παρέδωκες, ὥστε νὰ καταστήσωμεν ἑαυτοὺς αὐτουργούς τῆς ἡμετέρας αἰωνίου δυστυχίας, ἕως νὰ τελειώσωσιν οἱ ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην σου διωρισμένοι χρόνοι, καὶ μᾶς προσκαλέσης εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Εἶθε νὰ ἠμποροῦμεν νὰ μὴ κατασταθῶμεν πολλὰ ἀνάξιοι τῆς ὑπερτάτης σου εὐσπλαγχνίας!

Ἱστορία τῶν Ἑθνῶν.

Τετάρτη τῆς Πρώτης ἐποχῆς.

Ἡ ὅποια περιέχει ἀπὸ τὸν ἐξολοθρευμὸν τῆς Καρχηδόνης ἕως εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἀκτίου, διάστημα 115 χρόνων.

604 — Οἱ Καρχηδόνιοι, ἀθετήσαντες τὰς συνθήκας, ἠτοίμασαν στόλον, καὶ ἐκίνησαν τὸ στρατεύμα των κατὰ τῆς Νουμιδίας, καὶ μὲ τὰς συνε-